

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Милена Шушулова-Павлова
департамент „Музика“, Нов български университет
за дисертационния труд на **Нона Бориславова Кринчева**
ПРИНЦИПИ В КЛАВИРНАТА ПЕДАГОГИЧЕСКА СИСТЕМА ОТ КРАЯ НА
XIX И НАЧАЛОТО НА XX ВЕК В БЪЛГАРИЯ
с научен ръководител **проф. д-р Иванка Влаева**
ФАКУЛТЕТ ПО ИЗКУСТВА, Катедра „Музика“
на ЮЗУ „Неофит Рилски“ (Благоевград)
за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
по професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по...

I. Биографични данни

Нона Бориславова Кринчева е родена в София в семейство на интелектуалци. Майка ѝ е пианистка, преподавател в Национално музикално училище „Любомир Пипков“ – София. Завършва НМУ (2004) и НМА (бакалавър и магистър през 2009). Работи последователно като корепетитор в НМА и Музикалния театър в София. От 2011 е поканена в НБУ, първо на хонорар, а от 2015 е редовен щатен преподавател в департамент Музика на университета. Владее много добре английски език. Нона е добър пианист – солов, камерен и чудесен корепетитор на певци и инструменталисти. В НБУ тя работи с проф. д-р Марио Хосен и той дава много висока оценка за нейната работа. Отличена е с наградите: „Золотая муза“ 2010 (за високи творчески постижения и принос в развитието на българско-руските културни връзки); Диплом за високо художествен клавирен съпровод на Международен конкурс за цигулари „Недялка Симеонова“ – 2011; II награда (клавирен конкурс „Димитър Ненов“ – Раград 1996); I награда (клавирен конкурс „Надежди таланти майстори“ – Добрич 2002); I награда („Конкурс за руска музика“ – пиано в Плевен 2005); III награда и Специална награда за изпълнение на произведение от Шостакович („Международен конкурс за камерна музика“ гр.Пловдив 2014); II награда (за камерна музика в конкурса „Музиката и земята“ 2014); I награда в „Международен конкурс за Австрийска инструментална камерна музика“ – София 2012; Специална награда (конкурс за камерна музика „Концертино“ – Прага 2002); II награда в „Млади музикални дарования“ последователно през 2000 и 2002; Приз 2000 („Музиката и новото хилядолетие“ 1999); Специална награда в конкурса за камерна музика „Аперто“ в Букурещ 2000; I награда („Национален конкурс за ученици – акомпаниятори“ – Плевен 2001). Редовно участва в майсторски класове по пиано на Йан М. Хойзинг и В. Бронс („The International Holland Music Sessions“ 2008), Мишел Бероф, Лазар Берман, Джон Пери, Милена Моллова, Божидар Ноев, Виктор Чучков, Тамара Поддубная, Анжела Тошева, и по камерна музика на Ференц Радош, Аведис Куюмджиян и Андраш Келер в „International Summer Academie – Prag – Wien – Budapest“. Има записи за БНТ, БНР, Нова телевизия, и др. През 2012 записва в БНР трио за цигулка, виола и пиано на Лазар Николов в състав с Гергана Илчева – цигулка и Александър Илчев – виола. Тя често е канена за първи изпълнител на произведения на композиторите Йордан Гошев, Атанас Атанасов и Дора Драганова.

II. ПУБЛИКАЦИИ по темата на дисертационния труд

Появата на пианото в българската музикална култура. – В: Млад научен форум за музика и танц. София: Издателство на НБУ, 2016/10 Резюме на с.36, публикацията е на електронен носител (CD) – 9 с.

Място и роля на пианото в българската музикална култура в края на XIX и началото на XX век и фолклорното начало. – В: Млад научен форум за музика и танц. София: Издателство на НБУ, 2017/11. Резюме на с.41, публикацията е на електронен носител (CD) – 9 с.

Клавириятно творчество на Анастас Стоянов и фолклорната традиция. – В: Музика и танц (традиции и съвременност). Благоевград: УИ „Неофит Рилски“. 2017, с.94-105.

III. Дисертационният труд ПРИНЦИПИ В КЛАВИРНАТА ПЕДАГОГИЧЕСКА СИСТЕМА ОТ КРАЯ НА XIX И НАЧАЛОТО НА XX ВЕК В БЪЛГАРИЯ с научен ръководител проф. д-р Иванка Влаева е обсъден и насочен към защита от катедра „Музика“ при ЮЗУ „Неофит Рилски“ на 29.05.2018. На основание чл. 9 от ЗРАСРБ, чл. 30 ал. 3 от Правилника за прилагане на този закон и чл. 4 ал. 3 от Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ, както и с решение на ФС на Факултет по

изкуства (Протокол № 64/19.06.2018) е издадена Заповед № 1343/21.06.2018 на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” за определяне на научното жури и датата за защита на докторанта Нона Кринчева. Научната специалност е Методика на обучението по музика, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... в област на висшето образование 1. Педагогически науки. Общият обем на труда е 216 страници, от които 189 основен текст, Приложения 18 страници, от които 3 интервюта с общ обем 12 страници, и снимков материал 6 страници. Библиографията включва 82 заглавия, от които 77 на кирилица, 4 на латиница и 1 уебсайт.

Съдържанието е следното: УВОД, където докторантката обосновава причините и методите си за работа. Глава първа. МУЗИКАЛНИЯТ ЖИВОТ В БЪЛГАРИЯ И УСЛОВИЯТА ЗА РАЗВИТИЕТО НА КЛАВИРНОТО ИЗКУСТВО В ПЕРИОДА ОТ ВЪЗРАЖДАНЕТО ДО НАЧАЛОТО НА ХХ ВЕК, която включва 1.1. Българската музикална култура в контекста на историко–политическата ситуация в България в този период. 1.2. Навлизане на пианото по наши земи. 1.3. Личности с принос за развитието на клавирното изкуство в България в началния му етап (Анастас Стоянов, Хенрих Визнер, Ангел Букорещлиев). 1.4. Първи изпълнителски опити. 1.5. Първи композиторски опити. 1.6. Първи клавирни печатни издания. 1.7. Полагане основите на българското професионално клавирно обучение. 1.8. Андрей Стоянов и Иван Торчанов – пионери в клавирната педагогика. Издигане на обучението по пиано на професионално ниво. Това е исторически субстантната част на работата, в която докторантът прави своето тясно специализирано разполагане върху тезата и достига естествено до Глава втора. ФОРМИРАНЕ НА КЛАВИРНАТА ПЕДАГОГИЧЕСКА СИСТЕМА В БЪЛГАРИЯ, която включва: 2.1. Европейски школи, повлияли на българското клавирно изкуство и педагогика. 2.2. Педагогът Андрей Стоянов. 2.3. Публикациите на Андрей Стоянов в областта на клавирната педагогика и изпълнителство – първи по рода си в България. 2.4. „Изкуството на пианиста“ на Андрей Стоянов – първи български обширен научен труд за принципите на клавирното изпълнение. 2.5. Успехите на учениците на Андрей Стоянов – потвърждение за една добре работеща педагогическа система. Тази част от научната разработка на Нона Кринчева е антре към най-същинската ѝ работа в следващата глава. Тук тя основно разглежда трудовете на Андрей Стоянов и по-специално книгата му „Изкуството на пианиста“ – модерна и съдържателна за времето си с непреходните си препоръки и основни клавирни методически похвати. *„Самият Стоянов няма претенции за откриването на нов оригинален метод. Той излага принципи на изтъкнати световни педагози, пресяти от него в дългогодишния му опит като педагог. Андрей Стоянов забелязва липсата на осъзнаване на редица проблеми в изпълнението на много пианисти. Според него това се корени в недостатъчните знания на някои музиканти и превеса на интуитивното пред осъзнатото в работата им.“* (цитат от дисертацията). Глава трета. ВРЪЗКА МЕЖДУ КЛАВИРНОТО ИЗКУСТВО ОТ КРАЯ НА ХІХ И НАЧАЛОТО НА ХХ ВЕК И СЪВРЕМЕННИТЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИ ПРИНЦИПИ, включваща: 3.1. Възпитаници на Андрей Стоянов, оказали влияние в областта на клавирната педагогика в средата на ХХ век (Димитър Ненов, Панка Пелишек, Тамара Янкова). 3.2. Андрей Стоянов – „Методика на обучението по пиано“. Педагогически принципи, върху основата на най-успешните клавирни школи и методи в световен мащаб. 3.3. Някои методики и научни трудове в областта на клавирната педагогика в България. Общи педагогически принципи между тях и създадените от Андрей Стоянов (Тамара Янкова – „Клавирно изкуство“; Милена Куртева – „Методика на обучението по пиано“; Въскресия Вълчанова – „Методика на обучението по пиано“) е най-същностната част от научната работа на Нона Кринчева. Започвайки с проекцията на принципите на А. Стоянов върху неговите ученици, дисертантката основно анализира неговата Методика, като прави паралели с методиките и на най-популярните му ученици-клавирни педагози. В ЗАКЛЮЧЕНИЕТО, както и в частта ИЗВОДИ И ПРИНОСИ НА НАСТОЯЩОТО ИЗСЛЕДВАНЕ, Нона Кринчева финализира своята докторска научна разработка.

Значимост на изследвания проблем в научно и приложно отношение. Обект на изследване в дисертацията „Принципи в клавирната педагогическа система от края на ХІХ и началото на ХХ век в България“ е клавирната педагогическа система в България. Предмет на изследване са принципите в тази педагогическа система през изключително важен исторически период за създаването и развитието на националната ни музикална култура в съответствие с нови за нея условия и предизвикателства. Цел на изследването е да се определят характеристиките ѝ в съответния сложен исторически контекст и да се наблюдава връзката между клавирната педагогическа система в България от дадения период с тази, която я предхожда, и нейното

по-късно развитие, като се направи съпоставка между тях. Така посочената тема е нова и не е била специално изследвана у нас, тъй като има много научни трудове, които са фокусирани върху клавирната методика от създаването ѝ до днес. Дисертантът ги позовава и надгражда за своите научни открития и изводи. **Задачите**, които си поставя Нона Кринчева и стриктно изпълнява са проучване и анализ на литературата, свързана с българската музикална култура от края на XIX и началото на XX век, и определяне на мястото на клавирното изкуство и конкретно на клавирната педагогика в нея; сравнителен анализ на основните фактори на влияние върху клавирната педагогическа система в България; установяване на водещите влияния върху развитието на клавирната ни педагогика; конкретизация на основните личности, дали принос в развитието на клавирната ни школа за конкретния период; заимстваните европейските клавирни педагогически принципи, които тези личности са *внесли* в българската клавирна школа и колко от тези принципи са останали актуални и до днес в българската клавирна педагогика. В съответствие с изследователската цел и поставените задачи Нона използва различни **методи** – библиографски, исторически, културологичен и компаративен анализи, както и интервю. Основно докторската работа на Нона Кринчева е компилативна, като най-приносен е аналитичния характер на научните и изложения и есенцията от научната литература, която тя научно поднася.

Бих казала, че най-интересна и приносна част от докторската работа на Нона Кринчева е частта с **приложенията**, която тя дори не споменава в автореферата си. Там са изложени в сбит вариант (т.е. не цялостно, а на моменти преразказани и с анализи) интервютата с Милена Куртева (*„В своите изследвания относно началната клавирна педагогика и връзката ѝ с психологията Милена Куртева стига до интересни заключения на медицински специалисти, които смятат, че децата между три и петгодишна възраст са особено податливи на влияние и попиват информация в областта на езиковото и музикалното обучение. А заниманията с музика в ранна детска възраст се отразяват изключително добре върху цялостното интелектуално развитие на децата. Според проф. Куртева това е поле на музикалната и клавирната методика и педагогика, което трябва да бъде изследвано и развивано в бъдеще. Трябва да се намери подходящ интересен и забавен начин на обучение, който да изпълни целите си и да бъде от полза както за евентуално продължение на музикалните занимания, така и като цяло в емоционалното и интелектуалното развитие на децата.“* – цитат от дисертацията); с Ружка Чаракчиева (много интересен събеседник по отношение на работата и принципите на клавирния педагог Андрей Стоянов) и с Даря Калайджиева-Стойнева, която има издадена книга в съавторство с Анани Стойнев (като съставители и автори на предговори и аналитичен материал, както и спомени) за Андрей Стоянов „Есета. Из архива“ на университетско издателство „Проф. Марин Дринов“. Интересни са и подобрите сканирани програми от концерти на класа на проф. Андрей Стоянов.

Преценка на публикациите по дисертационния труд

Цитираните по-горе 3 публикации са по темата на докторската работа. Те конкретизират интересите и актуалността на проблематиката на докторската теза.

Авторефератът отговаря достатъчно на дисертацията и коректно предава характера на научния текст на докторската работа. Смятам, че би могъл да бъде по-подробен в изводната и аналитичната си част, и особено по отношение на Приложенията.

Приноси на дисертационния труд

Нона Кринчева извлича първо 4 основни извода, важни за нея лично и за навлизането ѝ в докторската теза, но които са всеизвестни на повечето клавирни педагози. Бих открила като важен и най-стойностен последният. Самите приноси на докторската разработка ще формулирам по следния начин:

- Проследява се пътят на развитие на клавирното изкуство в България и ролята, която инструментът пиано оказва върху музикалната ни култура и националното ни самосъзнание като средство за приближаване към европейската култура и същевременно запазване и развиване на българската традиция.
- Методическите трудове на Андрей Стоянов и специално „Изкуството на пианиста“ се извеждат като основен носител на клавирните педагогически принципи от зараждането на клавирните традиции в България до средата на XX век. Анализират се най-важните аспекти от този първи научен труд в областта,

които са база за по-нататъшните научни търсения на водещи български пианисти и педагози.

- Анализът на последващи български клавирни методики, подкрепен от проведени интервюта с ученици на Андрей Стоянов и педагози-наследници на неговата школа, са неоспоримо доказателство за реализацията на неговите педагогически идеи и практики. Кринчева проследява приемствеността на голяма част от принципите в клавирната педагогика, изложени от него, с тези на следващите поколения пианисти педагози.
- Докторантът прави генерално обобщение и извежда тези основни пианистични принципи, които са непреходни за развитието на клавирната ни педагогическа система, и които трябва да присъстват винаги в практиката. Независимо от тези си изводи Нона Кринчева смята, че винаги е необходимо осъвременяване и запознаване със световни иновативни методи, които да оптимизират клавирното обучение и методика, с цел дори повишаване интереса към това изкуство.
- Бих казала че най-приносен момент в научната работа на Нона Кринчева са трите интервюта (с Милена Куртева, Ружка Чаракчиева и Даря Калайджиева-Стойнева), защото кратко и сбито, но с достатъчно същностен момент и аналитично Нона е опитала да предаде нещо досега неправено от съвременните музиколози – да остави за поколенията изворен материал, който ще бъде в бъдеще развит, ще е основа за достатъчно последващи размисли и анализи от педагози и учени. Смело решение. Поздравления.

Личното ми мнение за Нона Бориславова Кринчева

Познавам Нона Кринчева от няколко години – от времето на работата ѝ в Нов български университет. Имам много добро мнение за нея като професионалист – корепетитор, изпълнител, солист. Тя е блестящ инструменталист с богат набор от технически възможности, добра прима виста, бързо учи, стабилна на сцената, притежава емоционалност и отзивчивост, които печелят – първо партньора ѝ да се чувства комфортно, и после публиката. Тя е претоварена с професионални ангажименти, но това не ѝ пречи да бъде лоялен колега и работлив музикант. Не бях запозната с научните амбиции на Нона. Но съм приятно изненадана от чистотата на текста ѝ, интелигентно поднесения материал, голямата обхватност на темата – всъщност необятна, която дисертантката е предала сбито и аналитично. Това говори за нейният ум и потенциал, и в тази посока. Нона се е справила подобаващо, вероятно подкрепена и от научната си ръководителка, с богат музиколожки опит.

Становището може да завърши със следната оценка: Дисертационният труд на **Нона Бориславова Кринчева** ***ПРИНЦИПИ В КЛАВИРНАТА ПЕДАГОГИЧЕСКА СИСТЕМА ОТ КРАЯ НА XIX И НАЧАЛОТО НА XX ВЕК В БЪЛГАРИЯ***, заедно с носените от него приноси с научни и научни-приложни качества, активността ѝ – изяви и публикации смятам достатъчни, за да дам своята положителна оценка и да предложа на уважаемото научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор” по професионално направление по професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по..., научна специалност Методика на обучението по музика на **Нона Бориславова Кринчева**, според изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

Дата 31.07.2018.

Подпис: